

Agerdyrkningsberetning.

(Fra den sidste Halvdeel af Juli).

Det Ønske vi nærede da vi i Slutningen af Mai affattede vor sidste Beretning, nemlig, at en god Landregn snart maatte indtræde og forjage Landmandens nærmeste Bekymringer er desforvarre ikke opfyldt, og Junimaaned har saavel som Mai udmærket sig ved en usædvanlig ringe Regnmængde. Vel faldt der nogen Regn i Begyndelsen af Juni mellem den 7de og 10de, som gjorde megen Nytte ved at forfriske Planterne, men blødende var den ikke og den kom ogsaa kun i Byger og altsaa forstjellig. Regnmængden her i Kjøbenhavn i Juni har beløbet sig til 6,41 Linier, medens den i Gjennemsnit udgjør 23,73 Linier, og da den i Mai kun var 4,61 Linier imod 17,84 Linier, som Gjennemsnittet for mange Aar udgjør, er der saaledes i begge Maaneder kun falden 11,02 Linier, imedens man i Gjennemsnit regner 41,57 Linier, altsaa kun lidet mere end en Fjerdedeel af den sædvanlige Regnmængde, og da Bygerne hyppig vare ledsagede af Blæst var Virkningen af Regnen snart forsvunden. Bistnok er der i enkelte Dele af Landet faldet mere Regn, men i andre Egne ogsaa mindre, saa at de ovenanførte Jagttagelser vel omtrent kunne ansees som et Gjennemsnit. Til Mangelen paa Regn kom at Dagene vare varme gennem den sidste Trediedeel af Mai og hele Junimaaned, men Natten kold, saa at Nattefrost sporedes paa flere

Steder af Landet indtil over Midten af Juni, og næsten overalt klages over Mangel paa Dug, saa at Landmandens Udsigter i Begyndelsen af Julimaaned almindelighed vare temmelig mørke. Nogen stor Forandring til det Bedre er ikke indtraadt, om man end med Tak til Forsynet maa erkjende at Frygt for egentlig Misvæxt er forjaget ved de siden Begyndelsen af Juli indtraadte hyppigere Regnbyger, som vel ogsaa ere faldne meget forskjellig, men der er dog vistnok ingen Egn af Landet, som ganske har maattet undvære Regn. I det Hele har Veiret i Julimaaned været mere normalt, Varmen og det stærke Soelfskin have aflaget noget, hvorved Sædens for tidlige Modenhed for endeel er undgaaet, og Regnmængden vil vistnok ikke være meget under Gjennemsnit, om endog Regnens Virkninger paa den iaar stærkt udtørrede Jord har været mindre end man skulde vente.

Det Charakteristiske ved den hidtil forløbne Deel af Sommeren er imidlertid en Tørke, som lykkeligviis er sjelden her til Lands; derom vidner hele Vegetationen, om end i en forskjellig Grad og hele Landet har lidt derunder, ingen Egn har været synderlig begunstiget fremfor en anden. Imidlertid er det ingenlunde let at give et almindeligt Billede af Markernes Tilstand, da der hersker stor Forskjellighed selv indenfor snevre Grændser; deels er nemlig Regnen, som altid har været Byger, falden til forskjellig Tid og i forskjellig Mængde selv i nære Localiteter, men størst Indflydelse viser dog Jordbunden og Dyrkningsforholdene paa Afgrødernes Bestaafenhed.

Almindelighed gjælder det at alle meget lette og meget bindende Jorder have lidt mest af Tørke; Heden og Marfken ere iaar lige slet stillede, medens de milde Muldjorder paa Østkysten af Halvøen og Derne forholdsviis have mindst Grund til Klage; men tillige har Saaetiden havt en stor Indflydelse og i Almindelighed gjælder det at al. den tidligsaaede Sæd, baade Vintersæd og Vaarsæd, er lykkedes bedst; men meest har dog Culturen gjort sig gjældende, alle kraftige og dybtbearbejdede Jorder have været istand til at modstaae

Torrens Indflydelse i en ganske anden Grad end de af Naturen magre eller de sletdyrkede Jorder og i den Henseende seer man i samme Egn de meest paafaldende Exempler paa Forskjel mellem Ageroder paa Jorder der tilhyneladende ere af eens Beskaffenhed, et Hegn kan mange Gange stille en overmaade god og en overmaade slet Agerode af samme Kornsort, men som tilhøre to forskjellige Mænd. Medens Veirliget i flere Aar har stillet sig saa gunstigt, at Jorder der ere behandlede med mindre Omhu have givet et tilfredsstillende Udbytte, ja maaskee endog bedre end omhyggelig drevne Jorder, der have lidt af Leiesæd og Plantesygdomme, er iaar enhver Forsømmelighed f. Ex. af Efteraarspløiningen eller Vigegyldighed med at komme bagefter med Saaeningene bleven straffet haardt; fire Dage for seent begyndt i sidste Foraar har paa mange Steder forarsaget at den sidste saaede Bygmark vil give 6—8 Fold mindre end den førstsaaede. Velcultiverede Jorder vise deres Fortrin iaar, og vi have havt Leilighed til at see flere Gaarde, hvor navnlig Vintersædmarkerne ere ganske fortrinlige, og Vaarsædmarkerne om de end staae tilbage for hvad de ere i gode Aar, dog langt overgaae hvad man ellers seer i Eggen. Ogsaa Merglingen har stor Indflydelse, navnlig paa lette Jorder viser det sig at de merglede Jorder langt bedre have udholdt Torren end de umerglede.

Et Spørgsmaal som har stor Interesse og som i dette Aar kan besvares, er Drainingens Indflydelse under vedholdende Torke. Efter de Meddelelser der ligge for os, tør vi ikke paastaae at Drainingen, saaledes som man tidligere har antaget, ved at holde Fugtigheden vedlige i de dybere Jordlag, skulde bidrage til at Jorden bedre udholdt Torke end den udrainede Jord, i den Henseende synes ingen Forskjel at finde Sted; men paa den anden Side har man ei heller noget Sted sporet at Drainingen har udtørret Jorden formeget, og altsaa i tørt Veir skulde virke skadeligt. I almindelighed staaer Vaarsæden bedre paa drainede end paa udrainede Jorder, men det hidrører i Reglen fra at de første tidligere har kunnet behandles

og derfor tidligere besaaes, hvad der iaar har været af væsentlig Indflydelse; hvor derimod Jorden har været eens behandlet og samtidig tilsaaet synes ingen Forskjel ialmindelighed at kunne paavises mellem Afgrøden paa drainet og udrainet Jord.

Kornmarkerne have udholdt Tørken bedre end Græsmarkerne og Engene, og af Kornet har igjen Vintersæden lidt mindst. Hvad der er saaet tidlig i velbehandlet Jord lover en god og tildeels en meget god Middelsgrøde. Regnen i Begyndelsen af Junimaaned, saa ringe den end var, hjalp dog Vintersæden til at bringe Blomsterne frem, og da vi i Blomstringstiden havde ret godt Veir, saa tør man antage at Dræningen er foregaaet heldig, og Aret vil blive godt kærnesat. Kornets Qvalitet lover iaar at ville blive bedre end det har været i de senere Aar.

Hveden er i Almindelighed den mest lovende Sædart iaar, den er vel noget kort i Straaet, men har gode Ax og fyldige Kærner. Den staaer i Almindelighed noget tynd især paa Bakker og kun stærk paa saadanne Jorder som i frugtbare Aar vilde have givet Leiesæd. Der havde i Midten af Maa-neden indfundet sig en Art Bladluus paa Aret, som begyndte at vække Betyrning hos Landmændene, de jevnlige Byger og Blæsten synes dog at have befriet Hveden derfor, uden at der er tilføiet Kornet nogen Skade. Hvedemyggen har iaar kun indfundet sig i ringe Mængde og Rust hører man næsten ikke Tale om, saa at der endnu er det bedste Haab om, at Landmanden vil faae en sund og vægtig Middelskøst af Hveden, som ikke har været Tilfældet i de nærmest foregaaende Aar. Som vi i en tidligere Beretning have meddeelt er imidlertid det med Hvede besaaede Areal iaar ringere end sædvanligt, da Rusten, der i de foregaaende Aar ødelagde Hveden paa mange Steder, har gjort Landmanden ængstelig for at dyrke den i for stort Omfang.

Rugen leed betydeligt af den langvarige Rattesfrost i Forening med Soeffkinsveir i Foraaret og lovede ved vor sidste

Beretning ikke meget. Den er imidlertid bleven langt bedre end man tidligere kunde vente, den er vel i Almindelighed noget tynd, men Straaet er længere end hos Hveden. Dræningen er gaaet hældigere ved den seent- end ved den tidlig-blomstrende, da der i Begyndelsen af Drætiden indtraf temmelig stærk Blæst, som forårsagede Spring i Bipperne. I Almindelighed er dog Rugen meget godt kjærnesat med lange fyldige Bipper, men den vil i Almindelighed ikke fylde meget i Loden. Paa lette høitliggende Jorder modnedes Rugen for hurtig ved den stærke Varme i Slutningen af Juni, og Kjørrnen bliver der noget indskrumpet og lille. Regnbuhyerne og den overtrukne Luft i Juli har her virket gavnlig ved at forhale Modenheden noget, dog er Kornudbyttet formindsket ved den stærke Blæst i Maanedens sidste Halvdeel, der har afskudt endeel Kjørrner. Rughesten er enkelte Steder begyndt i den sidste Uge af Juli og vil i Almindelighed finde Sted i den første Uge af August.

Rapsen er falden meget heldig ud; den dyrkes ikke saameget at den for Landet i Almindelighed har stor Betydning, men i Marfken er den endnu en Hovedsæd, og da næsten Alt andet der iaar er falden uheldigt ud, er det en Lykke, at den skaffer nogen Indtægt til hine Egne. I Thyen er Rapsdyrkningen igjen i Tiltagen, navnlig langs de nordlige og vestlige Kyster.

Bygget er iaar den mindst lykkelige Sædeart; paa milde kraftige Jorder, hvor Saaeningen er skeet tidligt, kan man vel ogsaa iaar see et Stykke godt Byg, men i Reglen er det tyndt, kort og trykket i Udviklingen. Det tidligtjaaede staaer bedst, medens det der saaedes i Midten og Slutningen af Mai kun deelviis spirede, en anden Deel spirede efter Regnen i Juni, og noget endog først i Julimaaned; det forfispirede, der blev trykket meget af Tørrken, skød igjennem da Straaet endnu var meget kort og har længe havt Ug, medens det sidfispirede enten endnu ikke har sat Ug eller det er først skeet nylig, det vil derfor ikke kunne undgaaes, at Bygget bliver tvemodent, til Skade for Qualiteten og Bønskeliggjørelse af

Høsten, men til Nytte for Foderets Anvendelse til Qvæget. Paa meget bindende og meget lette Jorder er Bygget næsten at betragte som mislykket og vil kun give meget faa Fold. Der har været usædvanlig mange Stovbrandag i Bygmarkerne, og i den sidste Tid høres mange Klager over Oldenborrelarver, der endog i Skovegnene skulle have ødelagt hele Bygmarker; det er imidlertid først i den sidste Uge af Maaneden, at Klagerne derover ere blevne ret lydelige, saa at man endnu ikke er istand til at bedømme Skadens Omfang. Det har næsten overalt viist sig, at den vinterploiede Mark bedre har modstaaet Torken, end hvor Ploining i Foraaret har fundet Sted, men ogsaa der er dog Bygget kort og tyndt. Bygget vil saaledes iaar give langt under en Middelhøst, og mange Steder maa det betragtes som mislykket, da det er slaet af inden Modenheden, for at gøres til Hø. Til Udførsel vil vistnok iaar kun blive lidet tilovers, hvilket vil blive meget føleligt for Landet.

Hvad der er sagt om Bygget gjælder for en stor Deel ogsaa om Havren, dog har den i det Hele bedre udholdt Torken og beholdt længe en kraftig Farve, den er imidlertid kort og tynd, men hyppig godt kjærneset. Da den i Reglen er saaet tidligere end Bygget, ansees dette almindelig for Grunden til at den har holdt sig bedre, dog er det ogsaa Tilfældet paa Steder, hvor Bygget er saaet først. Ogjaa i Havren finder man ikke saa faa udgaaede Straa mellem de sunde.

Grterne kom i Almindelighed godt op, skjøndt nogle Steder Jordloppen tidlig angreb dem, og udholdt i længere Tid godt Torken, dog ansatte de kun faa Bælger. I den sidste Tid ere de imidlertid blevne saa angrebne af den grønne Bladluus (hvad man i Sjælland kalder Mur), at det mange Steder truer med en fuldkommen Misvæxt, og det er især Tilfældet i de Egne af Landet, hvor Grteavlen har størst Betydning, navnlig paa Volland, Falster, Moen og i det sydlige Sjælland. Dette gjælder navnlig de sildigmodne Grter, de

tidligmodne vare allerede saa stærkt udviklede, at de bedre have kunnet modstaae Insekterne, og de love altid noget Udbytte, medens de sildigmodne i Reglen ere afhuggede, for dog at have nogen Nytte af Foderet. Med Biffer er det samme Tilfældet, de, saavel som Bønnerne, ere angrebne af en sort Insekt, der, saa at sige, ganske bedækker dem, man kan derfor næsten ikke gjøre Regning paa noget Udbytte. Det er kun ganske enkelte Steder af Landet, hvor Bælgfrugterne love en nogenlunde god Afgrøde.

Boghveden, der næsten uden Undtagelse saaedes i den tørre Tid, kom seent op, er bleven meget kort i Straaet, men har blomstret godt, saa at man endnu har Haab om deraf at kunne erholde en taalelig Afgrøde.

Kartoffelmarkerne have endnu overalt et lovende Udseende, Toppen er ikke stor, men har en god Farve, og der findes ret godt derunder, om end Knoldene endnu kun ere smaa; Sygdommen har endnu ikke viist sig, selv i de sydlige Dele af Landet; de foregaaende Vars Erfaring viser imidlertid, at August er den Tid, hvor den sædvanlig fremtræder, saa at man ikke maa hengive sig for meget til Haabet om, iaar at skulle blive befriet derfor.

Rodfrugternes Dyrkning er iaar falden uheldig ud, da en stor Deel af Planterne ere gaaede ud paa Grund af Torken, og Jordlopperne have været temmelig flemme. Mærkeligt er det, hvorlange Frøet har kunnet ligge i Jorden, uden at spire; Turnipsfrø, der var saaet i Begyndelsen af Juni, kom først op den 8de og 9de Juli, (efter Regnen den 4de og 5te Juli) og Havefrø, som Gulerodder, Pederfille, Sellerie, Pastinak etc., der var saaet i Begyndelsen af Mai, ere først komne op midt i Juli, uden at Frøet har taget Skade. Man har derfor flere Steder ileet for meget med at omploie de saaede Turnipsmarker, da det har viist sig, at Agre, man har ladet ligge uompløiede, senere efter Regnen have spiret rigeligt. Da Roernes Udviklingstid er Efteraaret, maa man endnu ikke opgive Haabet om de Marker, hvor der er Liv i Planterne, de

funne udvikle sig i en paafaldende kort Tid, dette gjælder navnlig om Turnips, men dog ogsaa til en vis Grad om Runkelroer og Kaastrabi.

Houdbyttet har iaar været flattere end man i mange Aar minde. Kulden i Foraaret og senere Nattefrosten i Forbindelse med Tørken har saa aldeles fuet Græsvægten, at Kloveren, der baade godt havde overstaaet Vinteren og var kommen tæt op i Foraaret, ingen Bei kunde komme og gif i Hoved, da den endnu var ganske kort, saaledes at Houdbyttet af Klovermarkerne vel neppe er en Fjerdedeel af det sædvanlige, 1—1½ Pæ af en Td. Vand ansees for ret tilfredsstillende iaar. Engene ere ikke meget bedre; naar man undtager Bændingsenge, hvor man har kunnet give rigeligt Vand, Skovenge og enkelte Enge ved Aaer og Vandløb, der i Vinter have staaet under Vand, som ville give et ret tilfredsstillende Udbytte, ere alle øvrige Enge, baade Gæst, og Marsfenge flatte og give neppe en Trediedeel af det sædvanlige Quantum Hø. Bjergningen er steet under gunstige Forhold, saaledes, at Qualiteten af Høet er overmaade god. Endeel Enge har man opsat at slaae indtil nu, i Haab om, at Græsset skulde udvikle sig mere. De høie Enge, saavel som en stor Deel af den Klover og Vikkehave, der var bestemt til Slet, har man afgræsset, hvorved Houdbyttet end yderligere er bleven formindstet.

Udbyttet af Meierierne har paa Grund af Græsmangelen været ringere end sædvanligt. Indtil Slutningen af Juni gif det endda ret godt, navnlig paa de Gaarde hvor man tøirer, men da intet Græs kom igjen paa de astoiredede Steder, indtraadte derefter, hvor man ikke rydede til de Klovermarker, der vare bestemte til Slet eller til Engene, et stærkt Tilbageflag i Melken. Den Regn der er falden hidtil har ikke trængt dybt nok til at de fortorrede Rødder ret kunne komme i Virksomhed og Indslydelsen paa Græsset har derfor været ringere end paa Kornet, skjøndt der i den sidste Tid er indtraadt en Forbedring. Melken har forholdsvis været rigere paa Gløde end isjor, og de kjølige Nætter i Juni have ogsaa bevirket, at den har holdt sig godt i Kjælderne; i Juli har Tordenlusten havt en yderligere Formindskelse af Smørudbyttet til Folge. Qvægets Huld er bedre end man efter de knappe Græsgange skulde vente.

Skæferierne have i Aar i Almindelighed givet noget mindre Uld end sædvanligt, men Prisen har været ret god for dem, der ikke solgte for tidligt. Merinosfaarene have holdt sig i særdeles god Stand, som sædvanlig er Tilfældet i tørre Aar.

Sundhedstilstanden blandt Huusdyrene er i det Hele god.

Plantesygdomme have holdt sig borte i Aar, og naar man undtager Bladlusen paa Bælgfrugterne og Oldenborrelarver i Baarsædsmarken, have Insekter ikke heller gjort synderlig Skade. Landhuusholdningselskabet har i denne Sommer tilbudt de Landmænd, hvis Afsgrøde led af Plantesygdomme og Insekter, paa derom gjort Anmeldelse, at formaae Videnskabsmand til at reise til Stedet for at foretage Undersøgelse. Et Par saadanne Anmeldelser fra Fyen og Sjælland vare indkomne, navnlig angaaende Bladluus paa Vintersædmarker, og en ung Entomolog reiste derhen for at undersøge Forholdene. Regnbygerne havde imidlertid befriet Vintersædmarkerne for Insekter, medens en Mark med Blandsæd (Byg og Havre) i det sydlige Fyen var endnu meget stærkt besat med Bladluus, navnlig paa Bygstraaet, men Naturen syntes selv at hjælpe sig, idet der havde indfundet sig en stor Mængde af Marie- eller Ugerhøns (*Coccinella septempunctata*), der med deres Larver løb omkring og aad Bladlusene. Kun Urterne vare angrebne i en saadan Grad, at der ikke var at tænke paa nogen Redning.

Høsten vil iaar indtræde tidligere end man i Foraaret havde antaget. Rug, Grødet Byg og de tidligmodne Urter ville i Almindelighed blive meiede i den første Uge af August, men derefter vil let indtræde en Standsning, da de øvrige Sædarter synes at have længere tilbage.

Efter Alt hvad man for Tiden kan dømme vil Kornet give noget under en Middelhøst, men hvormeget kan endnu ikke afgjøres. Straaet bliver langt mindre end almindeligt, og om man endog tør haabe at det, naar Indhøstningen bliver heldig, vil afgive et drøit Foder, vil det dog paa mange Steder ikke kunne strække til, til de store Besætninger, som de sidste Aaringers høie Qvægpriser have fremkaldt. Paa Verne og Østfyften af Halsøen, hvor man i Almindelighed har mere Halm end man bruger, tør man haabe ved god Økonomi at kunne komme igjennem, men anderledes er Forholdet paa Vestfyften, hvor forholdsvis et ringe Areal dyrkes, og Besætningen meest er henviist til Udbyttet af Engene, der iaar have givet saa lidet. At formindste Besætningerne har i dette Dieblis sine Vanskeligheder, hvor Alle ville sælge og Ingen købe. Vi skulle derfor henlede Landmændenes Opmærksomhed paa nogle Midler, der kunne tjene til Fodertrangens Formindfelse.

1. Saaening af Høstroer i Stubbene af Rug og Grødet Byg. Man bør da ombrække Marken snarest muligt, afharve Stubbene og derefter bredsaae Roefroet. Naar Roerne ere komne op, renses de for Ukrudt og de overflødige Planter udpilles. Vyktes Roerne, vil man paa kraftig og reen Jord kunne regne paa et Udbytte af 100 Tdr. Roer pr. Td Land og derover, som tilligemed Toppen vil kunne afgive et godt Hjælpefoder indtil Juul. Paa meget lette Jorder vil en Spergelasgrøde endnu kunne havees.
2. Benytte de tørrede Kartoffeltoppe, som afstjæres endnu medens de ere grønne; i Norge er det et meget afholdt Foder. Ogaa de 3—4aarige Grene af Poppel, Aft, Ahorn, Linde- og Piletræer ansees mange Steder f. Ex. i Schlesien og Ungarn for et fortrinligt Hjælpefoder til Faarene; Grenene afhugges naar Bladene ere fuldkommen udviklede, sædvanlig i Julimaaned, bindes i Bundter og tørres 6—8 Dage i Luften, helst paa et skyggesuldt Sted. Det ansees som Foder at kunne svare til en lige Vægt Hø.
3. Hvis man vil anvende gammel Halm, da stjære den i Haffelse og give noget Straa, Alid eller Oliefager derpaa, eller lægge den gamle Halm, som forresten maa være sund og god, lagvis mellem det frisk indførte Hø, eller mellem Sæden, hvorved Kvæget lettere loffes til at æde den.

Pladsen tillader os ikke denne Gang at omtale de enkelte Dele af Landet særskilt, som ogsaa er mindre nødvendigt, da Forholdene omtrent stille sig eens over hele Landet, naar man kun erindrer at de meget lette og de bindende Jorder have lidt mest af Torken; Sjælland, Fyen, Langeland og Østfiden af Halvøen have saaledes bedre Udsigter til Høsten end Vestfynen og Midten af Halvøen samt Volland, Falster og Moen. Fra intet Sted i Landet ere dog Klagerne over Udsigten til Høsten saa lydelige som fra Bornholm, hvor ikke som i det øvrige Land Vinterfæden lover en middelgod Afgrøde, men alt Kornet omtrent er lige flet og Urter aldeles mislykkede. I 10 Uger har man næsten ganske maattet undvære Regn, det er først i den sidste Halvdeel af denne Maaned at Regnen er kommen og som det synes i rigelig Mængde, der forhaabentlig vil fremkalde en Forandring til det Bedre.
